

Список використаних джерел:

1. Дуброва О.С. Ділова репутація підприємства: практичні аспекти управління. *Економіка та держава*. 2009. № 12. С. 38–41.
2. Іщенко І.С. Ризики інвестиційних проектів. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2018. № 5(90). С. 91-97
3. Brady A., Honey G. Corporate Reputation. Perspectives of Measuring and Managing a Principal Risk. *The Chartered Institute of Management Accountants*. London, 2007. pp. 19-23.

АНАЛІЗ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ІТ-ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Папінко А. І., аспірант,
Західноукраїнський національний університет

Аналізуючи методи та технології управлінського обліку, важливо звернути увагу на інтеграцію передових інформаційних технологій, які впливають на управління бізнес-процесами. Це змінює основи організації та функціонування бізнесу, зокрема у напрямку його фінансової безпеки, оскільки існує багато методів оцінки, які не завжди відповідають класичній обліковій методології. Окрім того, поряд з традиційними оцінками, які базуються на облікових даних, системи управління все більше спираються на новітні підходи, використовуючи нові методики оцінки ефективності бізнесу.

Проте жодна оцінка не може бути проведена без належної інформації, тому основною метою обліку є створення необхідної інформації та її аналіз для створення варіантів ухвалення управлінських рішень. «Нині правила камеральної, подвійної статистичної або подвійної динамічної бухгалтерії зливаються в одне поняття бухгалтерський облік. Натомість в постіндустріальній економіці на ринок виходять підприємства зі

специфічними бізнеспроцесами (електронна комерція, інтелектуальні бізнес розробки), яким система створення інформації за традиційними принципами не дає відповідної підтримки. Для таких підприємств бухгалтер повинен стати експертом з надання релевантної інформації, а методи обліку – інструментом при побудові інформаційних адаптивних систем, які враховують зовнішнє середовище і внутрішній стан економічної системи» [1, С. 79]. Створення економічних показників та їх вибір виступають своєрідним фільтром або сигналом для дій, особливо коли планові значення цих показників відхиляються від фактичних. Одним із основних завдань аналізу бізнес-процесів ІТ-підприємств є розробка системи показників за кожним бізнес-процесом, яка відповідає реальній економічній ситуації та відображає ключові аспекти діяльності підприємства.

Облікова система, орієнтована на відстеження інформаційного поля за усіма бізнес-процесами, дозволяє визначити основні види діяльності та їх

вплив на функціонування бізнесу. Проте важливою проблемою є те, як відстежувати саме ті показники, які дійсно мають значення, та уникнути пропуску важливої інформації. Різниця між балансовою (обліковою) вартістю та ринковою вартістю ІТ-компаній є досить очевидною – облікова система не враховує багато важливих аспектів діяльності підприємства, оскільки близько 70% його вартості залишаються поза межами облікової системи.

В процесі аналізу бізнес-процесів ІТ-підприємства необхідно вивчити їх структуру та оцінити вклад і значення в моделі ланцюга створення вартості. До таких бізнес-процесів в ІТ-підприємствах належать як основні процеси з розробки ІТ-продукту та надання ІТ-послуг, так і допоміжні процеси – внутрішня логістика (закупівлі, зберігання, управління), управлінські процеси (планування і фінансування, облік і адміністрування), інформаційний та юридичний супровід, зовнішня логістика, маркетинг, обслуговування проєктів, управління персоналом, обслуговування компанії тощо.

Аналіз інформації проводиться з метою виявлення «слабких» і «сильних» сторін бізнесу, а в ІТ-підприємствах він проводиться за допомогою інформаційних технологій та систем для підтримки систем ухвалення рішень. Сервісно-орієнтована архітектура (SoA) і Cloud дозволяють підприємствам проводити аналіз інформації, де затребувані виробничі ресурси отримуються за допомогою вибору послуг і складу робочого процесу через Інтернет. З метою оптимізації ресурсів та використання послуг Інтернету речей

(IoT) пропонуємо використовувати методи аналізу бізнес-процесів в трьох основних аспектах:

- комплексний підхід до вибору бізнес-процесів як об'єктів аналізу та визначення його методик для задоволення інформаційних потреб менеджменту;

- розширені методики з урахуванням специфікації бізнес-процесів ІТ-підприємств з метою визначення інформаційного простору для проєктування продуктів і послуг;

- використання традиційних методик економічного аналізу для якісної і кількісної оцінки бізнес-процесів та нефункціональних специфікацій продукту.

За усіх трьох підходів повинна вирішуватися задача оптимізації бізнес-процесів, складність якої залежить від кількості змінних, обмежень і динамічних характеристик, які зазвичай залежать від конкретного підприємства.

Оцінка ефективності компанії в системі управлінського обліку використовують множину концепцій створення та аналізу інформації: ТОС (Theory of Constraints), збалансована система показників (BSC), функціонально-вартісний аналіз, Activity Based Costing (ABC), економічна добавлена вартість (EVA), модель життєдіяльності системи Стаффорта Біра, процесна система управління тощо.

В системі фінансового обліку ефективність оцінюється через прибуток, який як економічна категорія не є вдалим показником для визначення ефективності ІТ-бізнесу. Прибуток за обліковим варіантом вираховування є витратами, якщо припустити, що доки не відбудеться

окупності вкладеного капіталу – підприємство фактичного прибутку не отримує. В цьому аспекті облікова інформація не показує основних джерел економічної вартості. В ході аналізу бізнес-процесів необхідно враховувати, що традиційні методи обліку і аналізу показують нам односторонню інформацію, а поняття ефективності багатомірне.

Сінк Д.С., описуючи поняття результативності, характеризував його з різних сторін: дієвість, економічність, якість, прибутковість, умови праці, новаторство [2]. Саме тому, в системі управлінського обліку та аналізу бізнес-процесів треба використовувати поряд з кількісними якісні та не фінансові показники, оскільки традиційні аналітичні показники неспроможні оцінювати ефективність підприємств з високою часткою інтелектуальних ресурсів. Можливо доцільно переорієнтуватися на удосконалення аналізу бізнес-процесів які створюють добавлену вартість. Сучасні можливості обчислювальної техніки дозволяють в реальному часі отримувати дані про всі бізнес-процеси підприємства. Основний показник, який сигналізуватиме про необхідність

оптимізації/реінжинірингу бізнес-процесів у своїй структурі враховуватиме коефіцієнтний вимір розміру бізнесу, продуктову модель компанії, зростання/зниження ефективності, вплив зовнішнього середовища. Щодо чіткого визначення процесу, який потребує оптимізації, до для кожного з таких процесів потрібно розраховувати інтегральний показник, який включає в себе інформацію про ефективність використання ресурсів, показники якості, кількісні фінансові показники [3, С.150-170].

Таким чином, створення інформації про бізнес-процеси в управлінському обліку та її аналіз є ключовим етапом в досягненні ефективності та конкурентоспроможності ІТ-компанії. Це дозволяє не лише оптимізувати роботу, а й забезпечує стратегічне керівництво інструментами для прийняття обґрунтованих рішень. Регулярне формування звітів про ефективність бізнес-процесів є важливою практикою для ІТ компаній. Ці звіти допомагають визначити, наскільки успішно виконуються стратегічні та операційні завдання.

Список використаних джерел:

1. Семанюк В. З. Необхідність кардинальної зміни теорії обліку. Облік і фінанси, № 4 (78). 2017. С. 75-80.
2. Семанюк В. З. Інформаційна теорія обліку в постіндустріальному суспільстві : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 392 с.
3. Папінко А. Створення інформації про бізнес-процеси ІТ-компанії в управлінському обліку. Вісник економіки. 2023. Вип. 4. С. 150 -170. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.04.150>